

pulje og på omsætning af disse næringsalte. Det gælder endvidere det, som er endemålet for indgrebene, nemlig forbedring af miljøkvaliteterne. Det vil herunder for havmiljøets vedkommende være ønskeligt med et udbygget samarbejde med nabolandene om måling af såvel næringsaltudledning som miljøkvalitetens forbedringer.

Spørgsmål 6

Hvilke miljømæssige kriterier kan lægges til grund for en fastlæggelse af omfanget af indgrebene?

Den almindeligt accepterede overordnede målsætning for hav- og ferskvand er et af mennesker upåvirket eller svagt påvirket dyre- og planteliv og et grundvand, der kan anvendes som drikkevand med et nitratindhold på højst 25 mg/l.

Som internationale kriterier for havforurening er der i konventioner nævnt, at forurening er én af mennesker forårsaget direkte eller indirekte tilførsel af stoffer eller energi til havmiljøet (herunder flodmundinger) med sådanne skadelige virkninger

- at menneskelig sundhed bringes i fare,
- at levende ressourcer og livet i havet skades,
- at en retmæssig anvendelse af havet - herunder fiskeri - hindres,
- at brugskvaliteten af havvand skades, og
- at rekreative værdier forringes.

Ved vurderingen af opfyldelsen af disse overordnede målsætninger kan en række målelige og kontrollerbare kriterier anvendes. Med hensyn til vurderingen af næringsaltenes belastning af vandmiljøet kan f.eks. følgende kriterier lægges til grund:

- vandets gennemsigtighed,
- mængden af planteplankton og rodfæstede planter,
- mængden af fisk og
- mangfoldigheden af fiskearter samt
- opretholdelse af fiskenes gydepladser og fødegrundlag.

Desuden har systematiske målinger af iltindholdet i vandet over en længere årrække og forskellige årstider været brugt til at kontrollere vandmiljøets tilstand.

Selv om man kan konstatere, at vandet er klart, og at der er mange fisk af forskellige arter til stede, kan man alligevel ikke være

sikker på, at det pågældende vandområde er i en tilfredsstillende tilstand. Sådanne målinger kan nemlig ikke altid afsløre begyndende biologiske skadevirkninger, f.eks. i form af ophobning af fosfatlagre. Der kan med andre ord herske tvivl om metodernes egnethed til at afsløre igangværende processer.

Der er en fare ved at anvende kvantitative kriterier administrativt. Den klarhed, som de tilsyneladende giver, kan være falsk. Dette beror på, at levende systemer er komplicerede i deres funktion og udvikling. De kan derfor sjældent forklares ud fra de simple sammenhænge, som målingerne kan afsløre. Dette giver de levende systemer et præg af uforudsigelighed, som bør modsvares af en dertil svarende varsomhed i forvaltning. I praksis betyder det, at man i miljøspørgsmål i særlig grad må stræbe efter at foregribe problemerne.

Betydningen af ren luft og vand, rene strande og levende grønne skove er afgørende for store dele af befolkningen. Øget fritid og højere levestandard kan tale for, at disse såkaldte rekreative værdier vil få en mere betydningsfuld plads ved fastlæggelse af miljønormer i fremtiden.

Spørgsmål 7

Hvilke direkte og indirekte økonomiske konsekvenser har forskellige indgreb?

Miljøindgreb lægger ligesom andre samfundsopgaver beslag på nogle af samfundets ressourcer. For miljøindgrebenes vedkommende sker det dels direkte ved fremstilling af rensningsanlæg og lign., dels indirekte i form af nedgang i produktion og indkomst, når der gribes ind i produktionen af hensyn til miljøet.

Det er af konferencen fremgået, at der ikke foreligger noget grundlag for at afgøre, om værdien i bred forstand af en given miljøforbedring er større eller mindre end værdien af de ressourcer, der medgår til at opnå denne forbedring. En samlet afvejning ville forudsætte, at der kunne »sættes pris på miljøet«, og en sådan værdisætning vil altid indeholde skøn, der ikke udelukkende kan baseres på et fagligt, objektivt grundlag. Af samme grund kan der ikke ud fra eksperternes udsagn alene siges noget om, hvor stor den samlede indsats på miljøområdet skal være.